

Број/Број: 01,02,04/2-05-1-32/12
Сарајево/Sarajevo, 16.4.2012. godine

KOLEGIJU OBA DOMA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH

KOLEGIJU SEKRETARIJATA

ČLANOVIMA DELEGACIJE PSBiH U INTERPARLAMENTARNOJ UNIJI

ČLANOVIMA KOMISIJE ZA VANJSKE POSLOVE

SEKTORU ZA MEĐUNARODNE ODNOSI I PROTOKOL

Predmet: Izvještaj s 126. zasjedanja Skupštine Interparlamentarne unije, održanog u Kampali, od 31. 3. do 5. 4. 2012.

U Kampali je, od 31. 3. do 5. 4. 2012., održano 126. zasjedanje Skupštine Interparlamentarne unije na kojem su učestvovali predstavnici 130 zemalja članica i više od 1200 delegata. U Delegaciji Parlamentarne skupštine BiH na ovom zasjedanju bili su:

1. Drago Kalabić, predsjedavajući Delegacije PSBiH u IPU,
2. Nermina Ćemalović, prva zamjenica predsjedavajućeg Delegacije,
3. Mato Franjičević, drugi zamjenik predsjedavajućeg i
4. Marina Mijačević, sekretar Delegacije.

126. zasjedanje Skupštine IPU-a imalo je sljedeći dnevni red:

1. **Izbor predsjednika i zamjenika predsjednika 126. zasjedanja Skupštine IPU-a;**
2. **Razmatranje zahtjeva za uvrštavanje hitne tačke u dnevni red;**
3. **Promocija i praksa dobrog upravljanja kao sredstva unapređenja mira i sigurnosti (Prvi stalni odbor);**
4. **Preraspodjela moći a ne samo bogatstva (Drugi stalni odbor);**
5. **Pristup zdravlju kao osnovnom pravu: uloga parlamenata u rješavanju ključnih izazova u osiguravanju zdravlja žena i djece (Treći stalni odbor).**

Opća tema plenarnog zasjedanja Skupštine bila je: "Parlamenti i ljudi – prevazilaženje jaza".

Svečano otvaranje 126. zasjedanja Skupštine IPU-a održano je u nedjelju, 31. 3. 2012., a tom prilikom učesnicima su se obratili: Rebecca Kadaga, predsjednica Parlamenta Ugande, Zachary Muburi-Muita, specijalni izaslanik generalnog sekretara UN-a Ban Ki-moon, Babatunde Osotimehin, izvršni direktor UNFPA, Abdelwahad Radi, predsjednik IPU-a, i Yoweri Museveni, predsjednik Ugande.

Govoreći o općoj temi zasjedanja Skupštine: "Parlamenti i ljudi – prevazilaženje jaza", predsjednik Museveni rekao je da prevazilaženje ovog jaza zavisi od promjene životnog standarda ljudi. Upozorio je delegate da demokratija bez ekonomskog rasta i socijalne preobrazbe predstavlja veliki rizik. Budući da je neposredno pred zasjedanje Upravno vijeće IPU-a suspendiralo učešće Malija u ovom tijelu sve dok se ne vrati demokratski izabrana vlada, predsjednik Museveni pozvao je vođe državnog udara u Maliju da vrate vlast demokratskoj civilnoj vladi. Zachary Muburi-Miuta, specijalni izaslanik generalnog sekretara UN-a, pročitao je poruku Ban Ki-moona u kojoj generalni sekretar apelira na sve parlamente u svijetu da ubrzaju napredak u ostvarenju Milenijskih razvojnih ciljeva. Predsjednik IPU-a Abdelwahad Radi izrazio je duboku zabrinutost zbog situacije u Siriji te izrazio podršku želji njenog naroda za demokratskom vladavinom i slobodom izražavanja.

Ad.1. Izbor predsjednika 126. zasjedanja Skupštine IPU-a

Za predsjednika 126. zasjedanja Skupštine IPU-a jednoglasno je izabrana Rebecca Kadaga, predsjednica Parlamenta Ugande. U svom obraćanju gđa Kadaga zahvalila je Interparlamentarnoj uniji na ukazanom povjerenju ljudima u Ugandi da budu domaćini ovogodišnjem proljetnom zasjedanju Skupštine IPU-a. Posebno je izrazila zadovoljstvo što je Skupština IPU-a organizirana u Ugandi baš u vrijeme kada država slavi 50 godina nezavisnosti i postojanja parlamenta.

Ad.2. Razmatranje zahtjeva za uvrštavanje hitne tačke u dnevni red

Ukupno je bilo pet prijedloga za hitnu tačku:

- Okupacija sirijske Golanske visoravni od 1967. godine (predlagač: Sirijska Arapska Republika);
- Promocija međuparlamentarnog doprinosa naporima UN-a, Arapske lige, Zaljevskog vijeća za saradnju i drugim međunarodnim naporima da se zaustavi krvoproliće u Siriji, utemeljenje interparlamentarne inicijative bazirane na poštivanju međunarodnog prava i međunarodnog humanitarnog zakona (predlagač: Ujedinjeni Arapski Emirati);
- Uloga parlamenata u jačanju regionalnih i međunarodnih napora da se zaustavi nasilje i ubijanje u Siriji i podrška planu Arapske lige za mirnu tranziciju vlasti (Egipat);
- Hitna potreba zaustavljanja krvoprolića i masovnog kršenja ljudskih prava u Siriji i pronalaženje trenutnog rješenja (Francuska i Kanada);
- Podrška nacionalnom pomirenju u izgradnji demokratskih institucija u državama u kojima vlada nemir i previranje, posebno u Siriji i Bahreinu (Islamska Republika Iran).

Budući da su svi pristigli prijedlozi bili vezani za situaciju u Siriji, zemlje predlagači ujedini su svoje zahtjeve pa je jednoglasno usvojena tačka pod nazivom: ***“Inicijativa Interparlamentarne unije za hitnim zaustavljanjem krvoprolića i kršenja ljudskih prava u Siriji – omogućavanje dostavljanja humanitarne pomoći te podrška provođenju svih relevantnih rezolucija Arapske lige i Ujedinjenih naroda”***.

Delegati su izrazili duboku zabrinutost zbog situacije u Siriji koja je dovela do ozbiljne krize ljudskih prava i teške humanitarne situacije, ali i rizika za narušavanjem regionalne sigurnosti. Svi govornici saglasili su se da je neophodno zajedno raditi na potpunom prekidu neprijateljstva i zaustavljanju prolijevanja krvi kako bi se što prije započeo dijalog. Skupština je usvojila rezoluciju u kojoj je izrazila podršku naporima specijalnog izaslanika UN-a i Arapske lige Kofija Anana kao i svih međunarodnih i regionalnih organizacija koji čine sve da zaustave krvoproliće u Siriji i riješe trenutnu humanitarnu krizu. Rezolucija poziva sirijsku vladu da odmah prekine nasilje, povuče vojnike iz gradova i dopusti evakuaciju ranjenika.

Ad.3. Plenarna rasprava o promociji i praksi dobrog upravljanja kao sredstva unapređenja mira i sigurnosti – naučene lekcije iz nedavnih događaja na Bliskom istoku i u Sjevernoj Africi

Plenarna rasprava vođena je na osnovu izvještaja koje su pripremili saizvjestioci M. Gyongyosi (Mađarska) i J. J. Mwiambu (Zambija). U nacrtu izvještaja pokušali su identificirati elemente dobrog upravljanja koji doprinose miru i sigurnosti. U izvještaju su analizirana nedavna događanja u bliskoistočnim i sjevernoafričkim zemljama, s posebnim osvrtom na revolucije u Tunisu i Egiptu. Saizvjestilac Mwiambu rekao je da promoviranje i prakticiranje dobrog upravljanja zahtijeva, prije svega, organiziranje slobodnih i poštenih izbora kao i poštivanje njihovih rezultata. U izvještaju se analiziraju faktori koji su doveli do protesta na Bliskom istoku i Sjevernoj Africi, a to su: nedemokratski izbori, kršenje ljudskih prava, diktatura, državna korupcija, ekonomski pad, nezaposlenost, siromaštvo, ali i potreba za reformom vlasti da odgovori na volju naroda. Arapsko proljeće bilo je značajan pomak u pravcu demokratije, ali još uvijek postoje izazovi u promoviranju dobrog upravljanja, koncepta koji mnogi režimi pokušavaju ignorirati baš kao što su ignorirali zahtjeve naroda za slobodom i reformama. Delegati iz arapskih zemalja u svojim obraćanjima skrenuli su pažnju na političke reforme koje su u toku u njihovim zemljama i naglasili da je *Arapsko proljeće* bilo izraz želje naroda za slobodom i dostojanstvom, kao i da su pobune u nekoliko arapskih zemalja došle kao odgovor na represivnu prirodu bivših ili sadašnjih režima. Glavni akcenat u raspravu stavljen je na dobro upravljanje koje zahtijeva učešće, otvorenost, pravednost i odgovornost. Demokratski parlamenti su središte dobrog upravljanja, pa stoga parlamenti treba da budu dostupni javnosti, odgovorni javnosti za svoj rad i uspješni u obavljanju funkcija. Gospođa Cristi (Čile) rekla je da, ne samo zemlje Bliskog istoka i Sjeverne Afrike, nego i cijela međunarodna zajednica mogu izvući pouke iz nedavnih događaja u toj regiji. Bilo je mnogo razloga za demonstracije, uključujući socijalnu neravnopravnost, mogućnost zapošljavanja, kao i pristup zdravstvenim, obrazovnim ili drugim socijalnim davanjima. Gospodin Hasotti (Rumunija) rekao je da je Arapsko proljeće dokaz sveopće želje naroda za otvorenim društvom, političkom slobodom, socijalnom pravdom i transparentnim

upravljanjem. Smatra da Bliski istok i Sjeverna Afrika sada treba da se fokusiraju na promociju ljudskih prava, kao i ekonomskog oporavka i rasta. U tu svrhu, pozvao je IPU i njene članice da pruže podršku izbornim procesima u ovim zemljama i novim parlamentarnim tijelima kako bi se osigurala njihova stabilnost.

Gospodin Al-Omar (Kuvajt) je u svom obraćanju rekao da je postizanje mira i sigurnosti osnovni preduslov svakog društva te skrenuo pažnju na izraelsko-palestinski sukob koji još uvijek zahtijeva veliku pažnju. Naglasio je da izraelska okupacija palestinskih teritorija mora da se završi, kao i kršenje ljudskih prava palestinskog naroda. Svi delegati u svojim govorima istaknuli su važnost dobrog upravljanja ali i potrebu da se izvuku pouke iz događaja u arapskom svijetu.

Ad.4. Preraspodjela moći a ne samo bogatstva

Saizvjestilac o ovoj temi bio je Lord Judd iz Velike Britanije. Prezentirajući svoj izvještaj, iznio je podatak da od 6,8 milijardi ljudi na svijetu, samo milijarda ljudi živi u zemljama s visokim dohotkom, te skrenuo pažnju da velike razlike između bogatih i siromašnih neminovno vode društvenim nemirima između zemalja. Posebno je istaknuo problem koji proističe iz činjenice da je bogatstvo koncentrirano u rukama nekolicine. Naime, zemlje članice G20 postaju sve više forum koji donosi odluke za globalne probleme, premda više od 2 milijarde ljudi živi u zemljama koje nisu članice. Kao rezultat toga, 35 % svjetske populacije onemogućeno je da učestvuje u donošenju odluka koje se tiču privrede i ekonomije. Mišljenja je da trenutni globalni izazovi mogu biti riješeni jedino uz poštivanje demokratije i principa suverene jednakosti između nacija-država. Problem predstavlja i to što međunarodne probleme danas rješavaju države koje imaju moć, a ne one koje su najviše pogođene problemom. Burna rasprava pokazala je opće razočarenje preraspodjelom moći. Većina govornika smatrala je da Vijeće sigurnosti UN-a i institucije Bretton Woodsa moraju biti reformirani. Mišljenje govornika iz različitih zemalja bilo je da parlamenti svojim uticajem mogu pokrenuti reforme koje, prije svega, moraju početi s promjenom načina razmišljanja, posebno najbogatijih. Bogate države moraju na svojim leđima nositi globalnu odgovornost i koristiti svoju moć i bogatstvo za opće dobro, a ne samo vlastite interese, kako bi se garantirala globalna sigurnost. Trenutni globalni sistem upravljanja osmislili su pobjednici u Drugom svjetskom ratu, te je stoga zastario. Izneseno je nekoliko prijedloga da Vijeće sigurnosti UN-a treba novi sistem u kojem sadašnje pravo veta treba ukinuti i zamijeniti dvotrećinskim glasanjem u kojem svaka država ima jedan glas. Apelirano je na pravedno učešće u međunarodnim institucijama te eliminiranje veta u međunarodnim organizacijama. Delegati iz afričkih zemalja posebno su izrazili zabrinutost činjenicom da je svjetska populacija podijeljena u dvije grupe: bogate i siromašne zemlje. Bogate nastoje po svaku cijenu uvećati svoj profit, a na štetu siromašnih zemalja. Istaknuli su problem tržišta razvijenih zemalja koje je zatvorilo svoja vrata zemljama u razvoju, što za posljedicu ima smanjen obim trgovine u Africi za 2%. Skrenuli su pažnju da će takav pristup nastaviti remetiti globalnu ekonomiju na štetu siromašnih, pa je stoga od ključne važnosti uspostaviti ne samo ravnotežu moći nego prevladati i nemoralnu trku bogatih zemalja za profitom.

Ad.5. Pristup zdravlju kao osnovnom pravu: uloga parlamenata u rješavanju ključnih izazova u osiguravanju zdravlja žena i djece (tema Trećeg stalnog odbora na 126. zasjedanju)

Rasprava o ovoj tački dnevnog reda vođena je na osnovu izvještaja gospođe S. Altaulhjan iz Kanade koji se sastojao od procjene napretka prema ostvarivanju Milenijskih ciljeva razvoja (MDG 4 i 5) a koji se odnose na smanjenje smrtnosti djece i poboljšanje zdravlja majki. U izvještaju je prikazan nedostatak odgovornosti koji postoji u nekim zemljama koje nemaju na raspolaganju sredstva ili politiku koja se odnosi na pružanje besplatnih zdravstvenih usluga majki i djece.

Zdravlje žena i djece kao pitanje ljudskih prava izazvalo je duboku zabrinutost parlamenata. Neprimjeren ili nedovoljno razvijen zdravstveni sistem i nedovoljni finansijski resursi, posebno u kontekstu ukupnog siromaštva, marginalizacija prava žena, socijalna i ekonomska nejednakost, navedeni su kao osnovni uzroci lošeg zdravlja žena i djece. Opći stav svih govornika bio je da su ključni izazovi s kojima se parlamenti suočavaju u rješavanju problema zdravlja žena i djece nedovoljna izdvajanja iz budžeta za ovu namjenu, nedostatak resursa, neprimjerena socijalna zaštita za nezaposlene i pristup informacijama u ostvarivanju ovih prava. Usvojena je rezolucija u kojoj se pozivaju države da kroz odgovarajuće zakonodavne, administrativne i budžetske mjere osiguraju pravo na besplatno liječenje majki i djece. U tu svrhu parlamentarci treba da preduzmu odgovarajuće mjere u skladu sa svojim odgovornostima za podizanje nivoa svijesti javnosti, izradu zakonodavstva, osiguravanje finansijskog nadzora, transparentnost i odgovornost. Parlamentarci također treba da nadgledaju sve vladine akcije koje se tiču zdravlja majki i novorođenčadi, kako u razvoju politike tako i u provođenju programa kako bi spriječili diskriminaciju u pružanju zdravstvenih usluga. Apelirano je da razvijene zemlje čine više kako bi pomogle zemljama u razvoju u iskorjenjivanju siromaštva, promoviranju zdravlja i ispunjenju Milenijskih ciljeva razvoja. Usvojena je rezolucija u kojoj se pozivaju parlamenti da ratificiraju sve međunarodne konvencije koje se tiču pristupa zdravlju žena i djece, te pažljivo prate provođenje domaćih instrumenata za poštivanje ljudskih prava.

U uorak, 3. aprila 2012., u popodnevnim satima održana je panel-diskusija o izradi zakonskih okvira kao odgovor na AIDS pod nazivom: "Nula novih infekcija, nula diskriminacija i nula smrtnih slučajeva povezanih s AIDS-om", a u kojoj je aktivno učestvovala i dr. Nermina Ćemalović. U radu panela učestvovali su predstavnici više od 40 zemalja članica IPU-a a učesnicima se obratila Sheila Tlou, direktorica UNAIDS-a. Ona je iznijela podatak da, iako postoje pozitivni pomaci u smanjenju bolesti, prema istraživanju koje je proveo UNAIDS, u svijetu trenutno ima više od 40 miliona oboljelih od AIDS-a zbog čega je akcenat panela bio stavljen na nužnost bolje zaštite ljudskih prava lica koja žive sa HIV/AIDS-om, razbijanje tabua, nediskriminaciju oboljelih, te stvaranje zakonskih okvira za efikasniji odgovor na panedmiju. Na panelu su razmijenjena mišljenja i iskustva u stvaranju zakonskih okvira za

efikasniji odgovor na ovu najveću pandemiju s kojom se svijet suočava. Dr. Nermina Ćemalović upoznala je učesnike panela sa situacijom u BiH te s operativnim planom Vijeća ministara BiH kao odgovorom na HIV u našoj zemlji.

Posljednjeg dana zasjedanja članovi bh. delegacije, u ime Komiteta za ljudska prava, posjetili su Klinku Mengo u Kampali na kojoj se liječe bolesnici oboljeli od HIV-a. Klinika je počela raditi 1989. godine a delegati su imali priliku razgovarati s direktorom koji ih je upoznao s njenim radom. Istaknuo je da je klinika, kada je počela raditi, imala 69 registriranih bolesnika, dok danas u klinici svakodnevno antiretrovirusnu terapiju prima oko 14 000 pacijenata. Prema zvaničnim podacima klinike, samo u Kampali ima više od 87 000 zaraženih sidom.

Na sastancima geopolitičke grupe G12+ najviše pažnje izazvao je zahtjev Ukrajine i Azerbejdžana za priključenjem ovoj grupi. Predsjednik njemačkog Bundestaga Norbert Lammert izrazio je oštro protivljenje njihovom priključivanju zbog nepoštivanja ljudskih prava, političkih sloboda, pritiska na medije koji su, kako je kazao, pod kontrolom političke elite, što nije u skladu sa osnovnim demokratskim principima i pravilima Grupe. Njegovo mišljenje dijelile su mnoge zemlje članice čiji su predstavnici osudili krivične postupke i tužbe protiv bivših članova vlade, posebno u slučaju Julije Timošenko. U odbranu njihovog priključenja Grupi stao je Robert Walter iz Velike Britanije, koji smatra da, ako ove dvije zemlje mogu biti aktivne članice Vijeća Evrope, mogu biti i G12+. Bilo je i mišljenja da su obje zemlje napravile značajan napredak u procesu demokratizacije, te da ih treba ohrabriti i pomoći na tom putu prihvatanja evropskih demokratskih standarda. Budući da su u raspravi mišljenja o priključenju bila podijeljena, predsjedavajući Grupe Robert del Picchia predložio je da se glasanje o njihovom priključenju odgodi za naredno zasjedanje u Kanadi.

Izvještaj pripremila:

Marina Mijačević,
sekretar Delegacije PSBiH u IPU

Izvještaj odobrio:

Drago Kalabić,
predsjedavajući Delegacije PSBiH u IPU

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a